

1. UVOD

1.1. Povijest Odsjeka

Povijest umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu predaje se od 1878. godine kada je Izidor Kršnjavi održao uvodno predavanje na Stolici za povijest umjetnosti i arheologiju. Stoga studij povijesti umjetnosti na zagrebačkom Sveučilištu s pravom nazivamo najstarijim strukovnim studijem u našoj zemlji, ali i okosnicom razvoja povijesti umjetnosti u Hrvatskoj. Nastao kao dio šire kulturne inicijative Josipa Jurja Strossmayera i Franje Račkoga. Njegov životni vijek dobrim dijelom prati opće razvojne linije struke kao znanstvene discipline, s time da ga je početka obilježilo djelovanje istaknutih predavačkih osobnosti, od prvaka koji su krajem 19. i početkom 20. st., u zajedništvu s arheološkom strukom dali temelje visokoškolskom obrazovanju povjesničara umjetnosti (I. Kršnjavi, J. Brunšmid), do onih koji su u razdoblju između dva svjetska rata pod dominantnim utjecajem Bečke škole povijesti umjetnosti znatno unaprijedili znanstvenu metodologiju i nastavnu djelatnost (A. Schneider, V. Hoffiller, P. Knoll.). Među njima se posebno ističe Artur Schneider. Formiranjem samostalnoga Seminara za povijest umjetnosti (1928.) i širenjem područja poučavanja na do tada rubna razdoblja (srednji vijek, manirizam, barok) i na nacionalne spomenike, on je dao osobit pečat čitavom tom razdoblju. Od samih početaka studij je bio neposredno vezan uz muzejsku praksu i očuvanje spomeničke baštine i općenito kulturnog nasljeđa, isprva u kontinentalnoj, a potom i u jadranskoj Hrvatskoj.

Nakon Drugoga svjetskoga rata – u skladu s razvojem povijesti umjetnosti kao discipline – zbivaju se temeljne promjene unutar programa studija na zagrebačkom Sveučilištu. Novi naraštaj zagrebačkih profesora povijesti umjetnosti (G. Gamulin i M. Prelog) osnivaju nove katedre i time omogućuju metodološki strože i sveobuhvatnije pristupe povijesnoumjetničkim istraživanjima i temama. Oni se prvenstveno ogledaju u obradi nacionalne umjetničke baštine. Grgo Gamulin sudjelovao je u osnutku Društva povjesničara umjetnosti i znanstvenog časopisa *Peristil*, jedne od najvažnijih stručnih i znanstvenih tribina. Zajedno sa svojim asistentima (R. Putar, V. Horvat-Pintarić, R. Ivančević), Gamulin i Prelog predano su sudjelovali u životu struke i izvan Odsjeka, oblikujući svojim javnim istupima i likovnom kritikom dinamičnu scenu hrvatske suvremene umjetnosti i njene recepcije u šezdesetim i sedamdesetim godinama. Otvorenost prema novim idejama, novim metodologijama i novim medijima odrazio i na život struke i na sâm program studija povijesti umjetnosti. Tako je primjerice na inicijativu Gamulina i Preloga 1960. godine potaknut osnutak Instituta za povijest umjetnosti i arheologiju, koji je

otvorio novo poglavlje u znanstvenom istraživanju hrvatskoga kulturnoga naslijeđa, a zalaganjem Vere Horvat-Pintarić tijekom reorganizacije studija sredinom sedamdesetih pored tradicionalnih katedri – za stari, srednji i novi vijek te metodiku nastave – o sniva i Katedra za vizualne komunikacije i dizajn.

Djelatnost u posljednjem desetljeću dvadesetoga stoljeća odlikuje se s nekoliko događaja važnih za budućnost nastave na Odsjeku i za razvoj struke. Iz okrilja i uz podršku Odsjeka, inicijativom Miljenka Jurkovića u prvoj polovici devedesetih osnovan je sveučilišni istraživački Međunarodni centar za kasnu antiku i rani srednji vijek. Uz potporu i suradnju drugih institucija, Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske i Instituta za povijest umjetosti, od sredine devedesetih Odsjek organizira Dane Cvita Fiskovića, jedini stručni i znanstveni skup takve vrste u Hrvatskoj. U skladu s potrebama za usavršavanjem nastavnoga programa, Odsjek za povijest umjetnosti krajem devedesetih uvodi izborne kolegije, kao začetak veće specijalizacije budućih znanstvenika, nastavnika i konzervatora. S moderniziranim programom koji trenutno čini jednaki broj izbornih i obvezatnih kolegija, Odsjek spremno dočekuje reformu visokog školstva po načelima Bolonjskoga procesa. U posljednjem je desetljeću na Odsjeku organiziran i Poslijediplomski studij povijesti umjetnosti koji je do sada kroz tri generacije upisalo više od 200 studenata iz čitave Hrvatske, a pridružili su im se i polaznici iz susjednih država, što je potvrdilo ne samo punu opravdanost njegova osnutka već i središnju ulogu koju u znanstvenom i nastavnom smislu Odsjek za povijest umjetnosti u Zagrebu ima. S dvadeset nastavnika, od kojih su deset doktora znanosti, osam asistenata te dva vanjska suradnika, Odsjek i danas, nakon gotovo sto i trideset godina od osnutka, i kadrovski i logistički predstavlja središnju ustanovu za naobrazbu budućih stručnjaka, znanstvenika i nastavnika na sve širem području povijesti umjetnosti.

Bogata tradicija, mnogobrojne generacije studenata proizašlih i formiranih na zagrebačkom Odsjeku za povijest umjetnosti te znanstvena i nastavna reputacija njegovih nastavnika, uz više puta iskazanu spremnost za trajnim usavršavanjem i poboljšanjem studija nesumnjivo predstavljaju jasan iskaz njegovih trenutnih mogućnosti i sposobnosti. U slijedu zajedničkih normi integracijskih procesa europskoga visokoga školstva, naš će studij i dalje sustavno njegovati svoje tradicije – razvoj pristupa u suglasju sa suvremenim znanstvenim metodama i poznavanje nacionalnih značajki baštine – posebnosti identiteta koje namjerava ugraditi u buduće naraštaje i u njegov daljnji stručni život, koji – kao i onaj sâmoga Odsjeka – očekuje potreba cjeloživotnog obrazovanja.

1.2. Novi program studija

Usprkos trajnom usavršavanju i modernizaciji nastavnog procesa, razvoj povijesnoumjetničke struke kao i potreba za jedinstvenom reformom visokog školstva po ECTS-sistemu nužno je dovela do značajnih promjena u postojećem programu studija povijesti umjetnosti. Temeljna načela po kojima se je rukovodilo u izradi novog programa studija su:

- 1.) briga za cjelovito i sveobuhvatno strukovno znanje svakog diplomanta
- 2.) briga za njegovu sposobnost da završetkom studija odgovori potrebama u znanstveno-istraživačkim, konzervatorskim i pedagoškim institucijama i ustanovama, kao i potrebama javnog djelovanja, poglavito u kulturnim djelatnostima naše zemlje
- 3.) utemeljenost obrazovnog procesa na dosadašnjim i suvremenim znanstvenim spoznajama, te uključivanje drugih srodnih obrazovnih institucija u zemlji i inozemstvu kao i praktičnog rada u konzervatorskim zavodima i muzejsko-galerijskim institucijama u Hrvatskoj.

U odnosu na postojeći dvopredmetni studij koji je trajao četiri godine novi studij uvodi sljedeće novosti:

Studij povijesti umjetnosti traje 5 godina, a sastoji se od trogodišnjeg dodiplomskog i dvogodišnjeg diplomskog studija. Konceptija novog studija Povijesti umjetnosti polazi od postojećeg dvopredmetnog studija (A1+A2) kao temeljnog obrazovnog modela oko kojega se dodavanjem ili smanjivanjem određenog broja obvezatnih i izbornih kolegija formira lepeza i svih ostalih – jednopredmetnog (AA), nesimetričnog dvopredmetnog studija tkz. *major-minor* (A+B), ili jednostavno studija Povijesti umjetnosti dopunjenog s posve slobodno odabranim kolegijima i modulima (A++). Premda u oba ciklusa Odsjek može ponuditi sve četiri studijske varijante studentu se preporuča da na dodiplomskoj razini odabere simetričan ili nesimetričan dvopredmetni sistem (A1+A2), odnosno (A+B), dok se u diplomskom studiju, koji realno omogućava izradu samo jednog završnog rada, kao jedini prihvatljivi model nameće veća zastupljenost jednog studijskog programa (A+B), odnosno jednopredmetni studij. Zbog stjecanja nastavničke kompetencije (60 ECTS bodova) Nastavnički smjer bi u dvogodišnjem diplomskom ciklusu gotovo isključivo trebao biti jednopredmetan, no vrlo male potrebe za nastavnikom samo tog profila, nužno nalažu njegovu dvopredmetnost.

U dodiplomskom ciklusu kroz obvezatne i izborne kolegije predaju se temeljna znanja struke što čini jezgru studija. Teme izbornih kolegija su poglavito iz hrvatske umjetničke baštine. U jezgri studija program slijedi kronološki pristup povijesti i problemima vezanima uz

arhitekturu, slikarstvo i skulpturu, pa su tako stilske, tipološke i kulturno-povijesne pojave razložene susljedno, od antike do suvremenosti. Nadalje, jezgra studija u prvom i u šestom semestru predviđa uvid u metode i historiografiju povijesti umjetnosti, te u specifične probleme zaštite spomenika.

Diplomski studij povijesti umjetnosti izvodi se kao jednopredmetni i dvopredmetni studij, ovisno o smjeru. Unutar studija postoje dva smjera – istraživački i nastavnički. Istraživački smjer nudi četiri specijalistička usmjerenja – modula, od kojih se tri kronološka - *Umjetnost antike i srednjeg vijeka*, *Umjetnost renesanse i baroka*, *Moderna i suvremena umjetnost* - mogu studirati kao dvopredmetni i jednopredmetni, dok je *Konzervatorski modul* samo dvopredmetan. Nastavnički je smjer samo u kombinaciji sa istraživačkim Povijesti umjetnosti jednopredmetan (istraživačko-nastavnički), dok je u kombinaciji s drugom studijskom grupom dvopredmetan. S obzirom na svoje usmjerenje student na diplomskom studiju pored daljnjeg produblivanja temeljnih znanja, stječe i neka specijalistička znanja iz pojedinog razdoblja, odnosno iz konzervatorstva. Nastavničkim studijem student se priprema za obrazovanje učenika u srednjim školama i gimnazijama.

S obzirom na svoje usmjerenje student na diplomskom studiju unutar odabranog modula pored daljnjeg produblivanja temeljnih znanja, stječe i neka specijalistička znanja iz pojedinog razdoblja, odnosno iz konzervatorstva. Nastavničkim studijem student se priprema za obrazovanje učenika u srednjim školama i gimnazijama.

Navedeni razlozi čine nam se dostatnim za značajno modificiranje postojećeg studija, odnosno pokretanju novoga specijalističkog, oblikovanoga prema stvarnim potrebama i mogućnostima našeg društva u ovome trenutku, ali i budućega sve jače integrirajućega razdoblja.

1.3. Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata i nastavnika

Program studija povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu rađen je na temelju vlastitih iskustvava i na temelju uvida u programe srodnih studija na uvažanim europskim sveučilištima. Zbog prirode svog predmeta proučavanja, koji se poglavito tiče istraživanja i očuvanja nacionalne umjetničke baštine, posve kompatibilan sa studijima povijesti umjetnosti koji se u Hrvatskoj još izvode u Rijeci i Zadru, te sa većim ili manjim dijelom reformiranim programima susjednih europskih zemalja kojima je Hrvatska politički bila združena u nekom od razdoblja svoje povijesti, pa s njima dijeli i protagoniste kulturne baštine i

metodologiju struke. i na čijim se iskustvima gradila njezina povijesno-umjetnička znanost. Tu se prvenstveno misli na sveučilišta u Ljubljani (*Oddelek za umetnostno zgodovino Filozofska fakulteta*), *Raziskovalni centar za mediteranske študije* u Kopru, studij povijesti umjetnosti u Grazu (*Karl-Francenz-Universität*), te ona u Padovi (*Dipartimento di Storia delle arti visive e della musica, Università degli studi di Padova*), kao i onime konzervatorskog usmjerenja Sveučilišta u Udinama (*Corso di Laurea Conservazione dei beni culturali, Università degli studi di Udine*). Na taj način studij povijesti umjetnosti na zagrebačkom sveučilištu posve je otvoren mobilnosti i suradnji nastavnika i studenata, prvenstveno na regionalnoj razini, ali i na svim drugim, kao što je to predviđeno samom implementacijom ECTS bodovnog sustava.

2. OPĆI DIO

2. 1. Naziv studija je *Studij povijesti umjetnosti*

2. 2. Nositelj studija je Filozofski fakultet u Zagrebu, a izvođač studija Odsjek za povijest umjetnosti

2. 3. Studij traje 5 godina, odnosno 10 semestara, od čega preddiplomski traje 3 godine (6 semestara), a diplomski 2 godine (4 semestra)

2. 4. Uvjeti za upis na preddiplomski studij Povijesti umjetnosti je položen razredbeni ispit na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Uvjet za upis na diplomski studij povijesti umjetnosti je završen trogodišnji preddiplomski studij povijesti umjetnosti za oba smjera i sve module.

2. 5. Završenim preddiplomskim studijem Povijesti umjetnosti prvostupnik/ prvostupnica može raditi na manje zahtjevnim stručnim poslovima kao suradnik u kulturnim djelatnostima u turizmu i medijima. Student završetkom preddiplomskog studija raspolaže temeljnim stručnim znanjima iz povijesti umjetnosti koja mu omogućavaju nesmetani nastavak studija povijesti umjetnosti, odnosno prelazak na neku drugu srodnu humanističku disciplinu na Filozofskom fakultetu, odnosno na Sveučilištima u zemlji i inozemstvu.

2. 6. Završenim diplomskim studijem Povijesti umjetnosti stječe se naziv magistar struke povijesti umjetnosti, odnosno magistar edukacije povijesti umjetnosti. Nakon završenog studija magistar povijesti umjetnosti može se samostalno baviti istraživačkim djelatnostima u struci i predavati na srednjim stručnim školama te gimnazijama. Nadalje, može raditi i u znanstveno – istraživačkim institutima, muzejsko – galerijskim ustanovama, konzervatorskim zavodima Ministarstva kulture, novinarstvu, različitim tijelima državne uprave koja se bave upravljanjem i gospodarenjem kulturne i umjetničke baštine, te svim ostalim državnim i privatnim institucijama koje iskažu potrebu za stručnjakom tog profila.

2. 7. –

2. 8. Završetkom petogodišnjeg studija Povijesti umjetnosti stječe se titula Magistra struke povijesti umjetnosti, odnosno magistra edukacije povijesti umjetnosti.

3. PROGRAMI

3.1. Program dodiplomskog studija – glavna obilježja

- temeljna struktura studija je ravnopravni dvopredmetni studij (A1+A2), što u bodovnom sustavu znači 83 ECTS - Povijesti umjetnosti, 85 ECTS bodova druga studijska grupe i 12 ECTS bodova predviđenih za izborne kolegija iz ponude Fakulteta/Sveučilišta (dva boda manje na studiju Povijesti umjetnosti se javlja jer jedan predmet – Zaštita spomenika, ima tri umjesto sa pet bodova kao svi ostali)
- s dva do tri izborna kolegija (do ukupno 12 ECTS bodova) osigurava se izbornost izvan studijskih grupa, odnosno na razini Fakulteta/Sveučilišta (ona uključuje npr. Strani jezik, kolegije nastavničke kompetencije i/ili nešto treće). Kako izborni kolegiji Fakulteta/Sveučilišta mogu varirati i po bodovima i po rasporedu student ih slobodno kombinira i upisuje tijekom svih šest semestara preddiplomskog studija (u tabličnom prikazu FF - u prvom i drugom semestru po pet bodova te u šestom dva boda)
- struktura studija u simetričnom modelu (A1+A2) sastoji se od 13 obvezatnih i 4 izborna stručna kolegija te od 2-3 izborna kolegija iz ponude Fakulteta/Sveučilišta ($63+20+12 = 95$ ECTS boda + 85 bodova duge studijske grupe = 180 ECTS bodova).
- dodatkom ili oduzimanjem 2 stručna izborna kolegija nastaje nesimetričan model *major-minor* (A+B) koji uključuje minimum od 73 ECTS bodova stručnih kolegija za studij Povijest umjetnosti kao B predmet (druga studijska grupa ima min. 75 ECTS bodova)
- jednopredmetni studij nastaje dodatnim povećanjem izbornih kolegija iz ponude Odsjeka i onih s Fakulteta/Sveučilišta
- svi svi osim jednog predmeta završavaju s ispitom i ocjenom ("Teorija i povijest povijesti umjetnosti" sastoji se od dva kolegija kojih zbroj daje ukupnu ocjenu predmeta)
- tjedni broj sati nastave je prosječno 10, osim u prvom semestru u kojem je 11, s time da ukupni broj sati može varirati ovisno od predmetima druge studijske grupe te izbornim kolegijima sa Fakulteta/Sveučilišta

3.1.1. Dvopredmetni dodiplomski studij (A1+A1) i (A+B)

grupa	Naziv kolegija	P	S	V	ECTS	Naziv kolegija	P	S	V	ECTS	
I. semestar						II. semestar					
A1	1. Osnove likovnih umjetnosti	2	1	1	6	1. Umjetnost antike	2	1	1	5	
A1	2. Osnove arhitekture	1	2	1	4	2. Umjetnost kasne i RSV	2	1	1	5	
A1	3. Uvod u ikonologiju	2	1	0	5	3. Izborni kolegij	1	1	0	5	
FF	4. Izborni FF				5	4. Izborni FF				5	
A2	5. B predmet				10	5. B predmet				10	
A2	6. B predmet					6. B predmet					
Ukupno					30	Ukupno					30
III. semestar						IV. semestar					
A1	1. Umjetnost romanike	2	1	1	5	1. Likovne umjetnosti renesanse i baroka	2	1	1	5	
A1	2. Umjetnost gotike	2	1	1	5	2. Arhitektura renesanse i baroka	2	1	1	5	
A1	3. Izborni kolegij	1	1	0	5	3. Izborni kolegij	1	1	0	5	
A2	4. Izborni A2				15	4. B predmet				15	
A2	5. B predmet					5. B predmet					
A2	6. B predmet					6. B predmet					
Ukupno						30	Ukupno				
V. semestar						VI. semestar					
A1	1. Umjetnost XIX st.	2	1	1	5	1. Teorija i povijest povijeti umjetnosti	4	0	0	5	
	2. Umjetnost nakon 1900.	2	1	1	5	2. Zaštita spomenika	2	0	0	3	
A2/A1	3. Izborni A2	-	-	-	5	3. Izborni A1+ FF (+2)	-	-	-	5+2	
A2	4. B predmet				15	4. B predmet				15	
A2	5. B predmet					5. B predmet					
A2	6. B predmet					6. B predmet					
Ukupno						30	Ukupno				

3.2. Opis obvezatnih predmeta/kolegija

dr. sc. **Frano Dulibić**, docent

Naziv predmeta:	OSNOVE LIKOVNIH UMJETNOSTI
ECTS bodovi:	6
Jezik:	hrvatski
Trajanje predmeta:	semestar
Status predmeta:	obavezni predmet
Oblik nastave:	2 sata predavanja tjedno + 2 sata seminara tjedno (dio seminara izvodi se terenski) + 1 sat terenske nastave
Uvjeti:	upis u studij
Ispit:	pismeni i usmeni ispit, te dva testa koji se odražavaju na polovici i na kraju semestra

Sadržaj:

Tumačenje osnovnih znanja neophodnih za karakterizaciju, analizu i interpretaciju umjetničkog djela. Objašnjavanje različitih modela pristupa umjetničkom djelu s obzirom na namjenu, izražajna sredstva i značenja koja djelo obilježavaju. Obrazlaganje posebnosti pojedinih umjetničkih vrsta. Poticanje razvoja specijalizirane percepcije: percepcije različitih plošnih ili prostornih te kromatskih pojedinosti u slici, crtežu, plakatu ili oblikovanju predmeta različitih vrsta umjetničkog obrta te plastičko prostorne percepcije kod specifičnih svojstava skulpture. Građa se tumači na karakterističnim primjerima djela likovnih umjetnosti od antike do dvadeset i prvog stoljeća iz povijesti zapadne civilizacije uključujući značajne primjere nacionalne povijesti umjetnosti.

Cilj:

Razvitak vizualne percepcije u pristupu umjetničkom djelu. Usvajanje osnovnih znanja i metoda za opis, analizu i interpretaciju umjetničkih djela slikarstva, skulpture, umjetničkog obrta i suvremenih medija iz svih razdoblja. Usvajanje temeljne stručne terminologije.

Obvezatna literatura:

1. (ur.) Belting, Dilly, Kemp, Sauerländer, Warnke, **Uvod u povijest umjetnosti**, Fraktura, Zagreb 2005. (u pripremi)
2. H. W. Janson, A. F. Janson, **Povijest umjetnosti**, Stanek, Varaždin 2003. (uvodno poglavlje)
3. Heinrich Wölfflin, **Temeljni pojmovi povijesti umjetnosti**, Institut za povijest umjetnosti i Kontura, Zagreb 1998.

Dopunska literatura:

1. **Umjetnost** (leksikon , ur. Jadranka Damjanov), Panorama, Zagreb, 1967.
2. Edward Lucie-Smith, **Dictionary of Art Terms**, Thames & Hudson Ltd, London, 1984.
3. Vera Horvat Pintarić, **Svjedok u slici**, Matica Hrvatska, Zagreb 2001.
4. Rudolf Arnhajm, **Umetnost i vizualno opažanje**, Nova verzija, Univerzitet umetnosti u Beogradu, 1987.
5. Heinrich Wölfflin, **Tumačenje umjetničkih djela**, u: Ideal, forma, simbol, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb 1995, str. 79-103.
6. Maricia Pointon, **History of Art, A Student's Handbook**, Routledge, London-New York 1997.
7. Sylvan Barnet, **A Short Guide to Writing About Art**, Harper Collins College Publishers, New York 1993.
8. E. H. Gombrich, **Umjetnost i iluzija**, Nolit, Beograd 1984.

dr. sc. Nada Grujić, red. prof.; **mr.sc. Jasenka Gudelj, asistent**

Naziv predmeta:	OSNOVE ARHITEKTURE
ECTS- bodovi:	4
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	15 tjedana
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	1 sat predavanja, 2 sata seminara, 1 sat vježbi (terenski rad) na tjedan
Uvjeti:	upis u prvi semestar
Ispit:	pismeni kolokvij u 15. tjednu

Sadržaj:

U pojedinim tematskim jedinicama obrađuju se konstruktivni elementi arhitekture, oblikovni elementi pojedinih stilskih razdoblja i tipologija pojedinih arhitektonskih vrsta.

Cilj:

poznavanje osnovnih pojmova i naziva vezanih uz konstruktivne elemente i tipologiju arhitekture (od antike do 19. st.). Svladavanje čitanja arhitektonskih prikaza i njihova opisa.

Obvezatna literatura:

1. Werner Müller, Gunther Vogel, **Atlas arhitekture 1, 2**, Zagreb: Golden Marketing, Institut građevinarstva, 1999.

Dopunska literatura:

1. John Summerson, **Klasični jezik arhitekture**, Zagreb: Golden Marketing, Institut građevinarstva, 1998.
2. **Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva**, (ur. A. Badurina), Zagreb, 2000. (4. izdanje); (odabrane natuknice)

Naziv predmeta:	UVOD U IKONOLOGIJU
ECTS-bodovi:	4
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (1. - jesenji)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja i 1 sat seminara
Uvjeti:	upis u prvu godinu
Ispit:	pismeni ispit na kraju I. semestra; seminarski rad tijekom semestra

Sadržaj: Uvod u ikonologiju pružit će studentu uvid u jednu od najraširenijih metoda interpretacije u povijesti umjetnosti. Izrasla iz osnovnih pitanja koja nam se postavljaju dok promatramo figuralnu umjetnost povijesnih razdoblja - "tko je tko" i "što je što" - ikonologija shvaća sliku kao bitni element komunikacije, od znaka do ideje, od podsvjesnog i magičnog do promišljenog i kanoniziranog. Osim uvida u povijest metode, predmet studenta podsjeća da likovno djelo (bilo da je riječ o slikarstvu ili skulpturi) treba "čitati" na više načina, imajući u vidu jasni ili skroviti simbolički karakter velikog dijela umjetničkog stvaralaštva u prošlosti. Pritom je posebni naglasak stavljen na rađanje kršćanske umjetnosti u razdoblju kasne antike i prepoznavanje osnovnih tema i ikonografskih tipova koji će obilježiti europsku umjetnost.

Cilj: Predmet "Uvod u ikonologiju" ima za cilj pripremiti studenta na shvaćanje likovnog djela kao "komunikacijskog kanala" između umjetnika i promatrača, odnosno između pojedinca i društva u cjelini. Student kroz teorijski i praktični rad stječe saznanja o višeslojnosti umjetničkog djela i simboličkim značenjima koja izražavaju prevladavajuće sadržaje i ideje određenog razdoblja. Student stječe spoznaju o odnosu likovnog govora i tekstualnog predloška te zakonitostima formiranja likovnog govora od kasne antike do renesanse, s posebnim naglaskom na rađanje kršćanske ikonografije. Kod studenta se razvija «humanistički» pristup likovnom djelu, odnosno svijest da likovni govor ima svoje specifične zakonitosti, ali da je povijest umjetnosti neraskidivo povezana s drugim humanističkim znanostima.

Obvezatna literatura:

1. W. S. Heckscher, **Geneza ikonologije**, u Aby Warburg. Ritual zmije, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1996.;
2. R. Ivančević, **Uvod u ikonologiju**, u Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, Zagreb, 2000. (4. izdanje);
3. E. Panofsky, **Meaning in the Visual Arts**, New York, 1955. (esej: **Povijest umjetnosti kao humanistička disciplina**, hr. prijevod u Život umjetnosti, br. 13, 1971.);
4. R. v. Straten, **Uvod u ikonografiju**, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2003.;
5. Warburg, **Talijanska umjetnost i internacionalna astrologija u palači Schifanoja u Ferrari**, u M. Pelc (ur.): Ideal, Forma, Simbol, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 1995.;

Dopunska literatura:

1. E. Panofsky, **Studies in Iconology**, New York, 1939. (Uvodni esej);
2. R. Wittkower, **Tumačenje optičkih znakova**, u Život umjetnosti, 48-49, 1991.;
3. Grabar, **The Beginnings of Christian Art** (The Arts of Mankind), London, 1967.;
4. J. Elsner, **From Mythology to Scripture: Exegesis and Christian Identity**, u Art and the Roman Viewer, Cambridge University Press, 1995.;
5. H. Belting, **Bild und Kult. Eine Geschichte des Bildes vor dem Zeitalter der Kunst**, Munchen, 1990.

mr. sc. **Dino Milinović**, asistent

Naziv predmeta:	UMJETNOST ANTIKE
ECTS bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (2. –ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja + 2 sata seminara + 1 sat vježbi na tjedan
Uvjeti:	upis u 2. semestar
Ispit:	pismeni kolokvij na kraju semestra i seminarski rad

Sadržaj:

Student se upoznaje s umjetnosti Grčke i Rima, od arhajskog razdoblja (VI. stoljeće pr.Kr.) do kasnog rimskog carstva (IV. stoljeće). Naglasak je stavljen na ključna razdoblja i figuralnu umjetnost: klasično razdoblje grčke umjetnosti, s posebnim naglaskom na Atenu Periklova doba, kipare IV. stoljeća pr.Kr., helenističku skulpturu, rimski portret i povijesni reljef, urbanizam carskog Rima te promjene koje nas uvode u razdoblje kasne antike. Likovna djela sagledavaju se u odnosu na kontekst njihova nastanka, što uključuje osnovno poznavanje povijesti, antičke religije i mitologije te antičke misli o lijepom. Povijesni pregled se nadopunjuje, koliko je to moguće, antičkim pisanim izvorima o umjetnosti, kao i uvidom u interpretaciju antičke umjetnosti kroz povijest do današnjih dana.

Cilj:

Studenta upoznati s osnovama antičke umjetnosti i osposobiti ga za sagledavanje važnosti antičke umjetnosti i kulture u formiranju europske kulture općenito. Pružiti studentu osnovni uvid u razvoj likovnih oblika u tisućljeću između VI. stoljeća pr. Kr. i IV. stoljeća n. Kr. i objasniti osnovne pojmove kao što su «klasična umjetnost», «klasicizam», «helenizam» itd. Razviti kod studenta sposobnost promatranja i analize umjetničkog djela u zadanom društvenom i povijesnom kontekstu, poglavito kroz poznavanje mitologije, vjerskih običaja te političke i filozofske misli antičkog razdoblja.

Obvezatna literatura (odabrana poglavlja):

1. H. W. Janson, **Povijest umjetnosti** (dopunjeno izdanje), *ed. Stanek*, Varaždin, 2003.
2. N. Cambi, **Antika**, Zagreb, 2002.
3. N. Cambi, **Imago animi. Antički portret na tlu Hrvatske**, Split, 2000.
4. J. Boardman, **Greek Sculpture**, London, 1985.
5. D. Strong, **Roman Art**, New Haven / London, 1988.

Dopunska literatura:

1. R.R.R. Smith, **Hellenistic Sculpture**, World of Art, London, 1991.
2. R. Bianchi-Bandinelli, **Rome, the Centre of Power**, London, 1970.
3. J.B. Ward-Perkins, **Roman Imperial Architecture**, Pelican History of Art, Yale University Press, New Haven / London, 1994.

dr. sc. **Miljenko Jurković**, red. prof.; **Nikolina Maraković**, prof.

Naziv predmeta:	UMJETNOST KASNE ANTIKE I RANOG SREDNJEG VIJEKA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje predmeta:	1 semestar (2. -ljetni)
Status predmeta:	obavezni predmet
Oblik nastave:	2 sata predavanja + 2 sata seminara tjedno, 1 sat terenske nastave u semestru
Uvjeti:	položen predmet Uvod u povijest umjetnosti iz 1. semestra
Ispit:	pismeni kolokviji (2) i usmeni ispit

Sadržaj:

Arhitektura i likovne umjetnosti (slikarstvo, skulptura, umjetnički obrt) kasnoantičkog i ranosrednjovjekovnog razdoblja (4.-11. st.) u povijesnom kontekstu. Pregled najvažnijih spomenika, stilski razvoj, osvrt na domaću kulturnu baštinu.

Cilj:

- upoznavanje studenata s osnovnim problemima umjetnosti od početka 4. do početka 11. stoljeća
- razumijevanje osnovne problematike umjetnosti kasne antike i ranog srednjeg vijeka u povijesnom kontekstu, s naglaskom na novim istraživanjima i promjenama u shvaćanju stila; razlikovanje povijesno-umjetničkih i stilskih te povijesnih kategorija i termina

Obvezatna literatura:

1. R. Krautheimer, **Early Christian and Byzantine Architecture**, The Pelican History of Art, Harmondsworth 1986. (str. 23-106, 135-156, 167-187, 201-237.)
2. J. Beckwith, **Early Christian and Byzantine Art**, The Pelican History of Art, Harmondsworth 1978 (poglavlja 1 – 8)

3. N. Cambi, **Antika**; Zagreb, 2002. (poglavlje: Kasnoantička i starokršćanska civilizacija; str. 205-311)
4. J. Beckwith, **Early Medieval Art**, Thames and Hudson, London, 1974.
5. M. Jurković, **Od Nina do Knina**, katalog izložbe, Zagreb 1992.

Dopunska literatura:

1. R. Krautheimer, **Early Christian and Byzantine Architecture**, The Pelican History of Art, Harmondsworth 1986.
2. P. Verzone, **Od Teodorika do Karla Velikog**, Novi Sad 1973.
3. K. J. Conant, **Carolingian and Romanesque Architecture**, The Pelican History of Art, Harmondsworth, 1979 (part I, II)
4. C. R. Dodwell, **Painting in Europe 800-1200**; The Pelican History of Art, 1971 (part I, II, III, IV, VI, VII do str. 127.)
5. P. Lasco, **Ars Sacra 800-1200**; The Pelican History of Art (part I, II)
6. A. Erlande-Brandenburg, **Katedrala**, Zagreb 1997, pogl. II i III, str. 33-82.
7. **Hrvati i Karolinzi**, katalog izložbe, Split, 2000.

dr. sc. **Igor Fisković**, red. prof.

Naziv predmeta: UMJETNOST ROMANIKE

ECTS-bodovi: 5

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (zimski)

Status: obvezatni

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 2 sata seminara i 1 sat terenske nastave na tjedan

Uvjeti: upisan 3. semestar

Ispit: pismeni (kolokvij nakon 7 i 14 tjedna nastave)

Sadržaj:

Kolegij razrađuje temeljne pretpostavke i tijek razvoja stila u zapadnoj Europi od 11. do 13. stoljeća poglavito u monumentalnoj arhitekturi. Pregledom stvaralački najznačajnijih regija uz objašnjavanje uvjeta i poticaja pri definiranju razvojnih faza prate se tradicije i novi obzori na putu k sintezama razvijenog srednjeg vijeka. U raznolikosti usmjerenja i dosega objašnjava se povijesna i prostorna uvjetovanost romaničkog izraza, otkrivaju kohezijski faktori definiranja glavnih tipskih razreda, i u tim okvirima određuje mjesto spomeničke baštine istog doba na tlu Hrvatske.

Cilj:

Usvajanje osnovnih razvojnih etapa romaničkog stila u arhitekturi zapadne Europe i Hrvatske. Poznavanje najznačajnijih spomenika razdoblja, te prostornih i povijesnih okolnosti u nastanku i razvoju stilskih obilježja u raznim krajevima Zapada kao kulturne i umjetničke cjeline na početku razvijenog srednjeg vijeka.

Samostalno prepoznavanje svojstava i tumačenje elemenata stilskog rječnika i najznačajnijih umjetničkih pojava u arhitekturi romanike uz korištenje temeljne metodologije i terminologije povijesno-umjetničke struke.

Nesmetano praćenje i razumijevanje kontinuiteta stilskog razvoja u fazama razvijenog srednjeg vijeka

Obvezatna literatura:

1. **Romanesque – Architecture, Sculpture, Painting**, Koenemann, Cologne 1999.
2. K. J. Conant, **Carolingian and Romanesque Architecture**, Penguin Books, 1989
3. G. Kunstler, **Romanesque Art in Europe – Architecture & Sculpture**. Norton Library, 1968 (i novija izdanja)

Dopunska literatura:

1. H. Focillon, **Život oblika**, Zagreb 1976.
2. J. Belamarić, **Romanika**. Enciklopedija hrvatske umjetnosti 2. Zagreb 1996.
3. Fisković, **Romaničko slikarstvo u Hrvatskoj**. Zagreb 1986.
4. J. Belamarić, **Romaničko kiparstvo**. Tisuću godina hrvatskog kiparstva. Zagreb 1996.
5. A. Badurina, **Illuminirani rukopisi u Hrvatskoj**. Zagreb 1993.
6. Lj. Karaman, **Andrija Buvina**. Zagreb 1960.
7. C. Fisković, **Radovan**. Zagreb 1963.

dr. sc. **Predrag Marković**, docent

Naziv predmeta:	UMJETNOST GOTIKE
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (3.- zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja, 2 sata seminara i 1 sat terenske nastave
Uvjeti:	upisan 3. semestar
Ispit:	za predmet – završni, usmeni i pismeni za kolegij – pismeni (kolokvij nakon 8. i 15. tjedna)

Sadržaj:

Pregledni kolegij u kojem se student upoznaje sa najznačajnijim obilježjima, spomenicima i umjetnicima gotičkog stila u Europi: 1) Rana i visoka gotika u Francuskoj (1140-1250) – arhitektura i kiparstvo formiranje stila; 2) Širenje gotike u Europi (1250-1350) – arhitektura u Engleskoj, Njemačkoj i Italiji; 3) Kasna gotika i internacionalni stil (1350-1450) – a) arhitektura kasne gotike (definiranje nacionalnih stilova), b) kiparstvo u Italiji od G. Pisana do L. Ghibertija, c) slikarstvo u Italiji od Cimabuea do G. da Fabriana/ Pisanella.

Cilj:

znanja: Usvajanje osnovnih razvojnih etapa gotičkog stila u arhitekturi, kiparstvu i slikarstvu Europe. Poznavanje najznačajnijih spomenika i umjetnika gotičkog doba te stilskih obilježja pojedinih europskih regija/država, s naglaskom na razdoblje ranog humanizma u Italiji (1300-1450).

vještine: Prepoznavanje i tumačenje najznačajnijih umjetničkih pojava u arhitekturi i figuralnim umjetnostima gotičkog doba (osnovna atribucija i datacija djela), uz korištenje temeljne metodologije i terminologije povijesno-umjetničke struke.

kompetencije: Nesmetano praćenje i razumijevanje gradiva slijedećeg stilskeg razdoblja.

Obvezatna literatura:

1. H. W. Janson –Anthony F. Janson, **Gotička umjetnost**, u: **Povijest umjetnosti**, ed. Stanek, Varaždin, 2003., str.320-381.
2. Robert Branner, **Gothic Architecture**, ed. George Braziller, New-York, 1992.
3. E. Brandenburg, **Gothic art**, ed. Harry N. Abrams, New York, 1989.,
ili Andrew Martindale, **Gothic Art**, ed. Thames and Hudson, London, 1988

Dopunska literatura:

1. Lionello Venturi, **Od Giotto do Chagalla**, [org, nasl. **Come si guarda un quadro**], Zagreb, 1957, (Uvod i prva dva poglavlja)
2. Otto von Simson, **Porijeklo gotičke arhitektura i srednjovjekovna koncepcija reda**, u: **Katedrala: Mjera i svjetlost** (ur. Milan Pelc), *Institut za povijest umjetnosti Zagreb*, 2003.
3. Jacques le Goff, **Srednjovjekovna civilizacija zapadne Europe**, *Golden marketing*, Zagreb,1998.
4. **The Art of Gothic**, ed. Koenemann, Koeln, 2004. (poglavlja o slikarstvu i skulpturi)
5. **Storia dell'Arte Italiana 2**, ed. Electa/Bruno Mondadori, Milano, 1990, (str. 10 –116.; pog. 9. – Il Trecento. L'arte e la realta visibile, pog. 10. – Il gotico Internazionale)

dr.sc. **Sanja Cvetnić**, docent

Naziv predmeta:	Likovne umjetnosti renesanse i baroka
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (4. -ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	tjedno 2 sata predavanja, 2 sata seminara i jedan sat terenske nastave
Uvjeti:	upisan IV. Semestar
Ispit:	pismeni (dva testa i dva seminara); ocjenu sadržava: 10% redoviti dolazak; 10% seminar – analiza djela; 20% seminar na terenskoj nastavi; 30% pismeni ispit: renesansa i manirizam; 30% pismeni ispit: barok.

Sadržaj:

Kolegij daje pregled stilskih mijena, umjetničkih pojava, protagonista među umjetnicima i naručiteljima u razdoblju od XV. do XVIII. stoljeća u svjetskoj (europskoj) i hrvatskoj umjetnosti.

Cilj:

znanja: relevantne činjenice o protagonistima (umjetnicima, traktatistima i naručiteljima) i o stilskoj periodizaciji u slikarstvu, skulpturi, grafici i *artes minores* u razdoblju od XV. do XVIII. stoljeća u svjetskoj i hrvatskoj baštini;

vještine: stilski analiza djela, pisanje seminara s osnovnom znanstvenom aparaturom;

kompetencije: prepoznavanje stilskih formacija, interpretacija odabranih djela i pojava.

Obvezatna literatura:

1. AA.VV., **Hrvatska renesansa**. Zagreb: Galerija Klovićevi dvori, 2004. Urednici Miljenko Jurković, Alain Erlande-Brandenburg, str. 134-220 i kataloške jedinice.

2. AA.VV., **Hrvatska i Europa III. Barok i prosvjetiteljstvo**. Zagreb : Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Školska knjiga, 2003. Urednici Ivan Supićić i Ivan Golub, str. 618-702.
3. H. W. Janson, Anthony F. Janson: **Povijest umjetnosti**. Dopunjeno izdanje. Varaždin: Stanek d.o.o., 2003. [1962.], str. 403-649.
4. Lionello Venturi, **Od Giotta do Chagala**. Zagreb: Mladost, 1957. [Prijevod djela: **Come si guarda un quadro**, prvo izdanje 1947.]
5. Radni materijal dostupan svakom studentu (prezentacije, odnosno skenirane reprodukcije s legendama i natuknicama).

Dopunska literatura:

1. Heinrich Wölfflin, **Klasična umjetnost**. Zagreb : Matica hrvatska 1969. [Prijevod djela: Die klasische Kunst : eine Einfuehrung in die italienische Renaissance, prvo izdanje 1899.]
2. AAVV, **Manirizam**. Zagreb : Institut za povijest umjetnosti, 2000. Urednik Milan Pele
3. AAVV, **Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeće**, katalog izložbe. Zagreb : Muzejski prostor, 1987. Urednik: Vladimir Marković.
4. Anđela Horvat, Radmila Matejčić, Kruno Prijatelj, **Barok u Hrvatskoj**. Zagreb : Liber, 1982.
5. Monografije umjetnika i katalozi zbirki iz nizova Classici dell'arte (Rizzoli); Muzeji svijeta (Mladost).

dr. sc. **Nada Grujić**, red. prof.; mr. sc. **Dubravka Botica**, asistent

Naziv predmeta:	ARHITEKTURA RENESANSE I BAROKA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja i 1 sata seminara na tjedan, 1 sat vježbe terenska nastava
Uvjeti:	upisan 4. semestar
Ispit:	pismeni (pismeni kolokvij u 8. te u 15. tjednu) Ocjenu sadržava: 10% redoviti dolazak; 10% seminar – analiza arhitekture; 20% seminar na terenskoj nastavi; 30% kolokvij arhitektura renesanse; 30 % kolokvij arhitektura baroka.

Sadržaj:

Kolegij daje pregled europske i hrvatske arhitekture od XV. do XVIII. stoljeća. Građa europske arhitekture prezentira se s posebnim naglaskom na pojave koje su relevantne za nacionalnu arhitekturu renesanse i baroka

Cilj:

znanja: savladavanje problema renesansne i barokne arhitekture u Hrvatskoj i Europi u kronološkom, stilskom i tipološkom aspektu.

vještine: analiza arhitekture u usmenom i pismenom obliku

kompetencije: sposobnost prepoznavanja i interpretacije stilskih oblika renesanse i baroka u arhitekturi.

Obvezatna literatura:

1. Frédérique & Yves Pauwels-Lemerle, **L'Architecture à la Renaissance**. Paris: Flammarion, 1998.
2. AAVV, **Hrvatska renesansa**. Zagreb: Klovićevi dvori, 2004. Urednici Miljenko Jurković, Alain Erlande-Brandenburg, (poglavlja o arhitekturi).
3. **Baroque**, ed.R.Tolman, Könemann, (poglavlja o arhitekturi), Köln, 1997.
4. Horvat, Anđela- Matejčić, Radmila-Prijatelj, Kruno, **Barok u Hrvatskoj**, (poglavlja o arhitekturi), Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1982.
5. H. W. Janson, Anthony F. Janson: **Povijest umjetnosti**. Dopunjeno izdanje. Varaždin: Stanek d.o.o., 2003. [1962.], str. 403-649, poglavlja o arhitekturi.

Dopunska literatura:

1. AAVV, **Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeće**. Katalog izložbe. Zagreb: Muzejski prostor, 1987. Urednik: Vladimir Marković
2. R. Ivančević, A.Horvat, N.Šumi, **Renesansa u Hrvatskoj i Sloveniji**, Beograd, 1985, str. 23-61.
3. A.Horvat, **Između gotike i baroka**, Zagreb, 1975.
4. L.H. Heydenreich, **Architecture in Italy 1400-1500**, New Haven: Yale University Press, 1996.
5. W. Lotz, **Architecture in Italy 1500-1600**, New Haven: Yale University Press, 1995.
6. Norberg-Schulz, Christian, **Baroque Architecture**, Electa/Rizzoli, New York, 1979.
7. Norberg-Schulz, Christian, **Late Baroque and Rococo Architecture**, Electa/Rizzoli, New York, 1980.
8. Wittkower, Rudolf, **Art and Architecture in Italy 1600-1750**, (poglavlja o arhitekturi), Yale University Press/Pelican History of Art
9. **Kultura pavlina u Hrvatskoj 1244-1786**, str. 111-125, MUO, Zagreb, 1989.
10. **Isusovačka baština u Hrvata**, str. 41-74, MGC, Zagreb, 1992.
11. **Sveti trag, 900 godina umjetnosti Zagrebačke nadbiskupije 1094.-1994.**, str. 233-370, Muzej Mimara, Zagreb, 1994.

Naziv predmeta:	UMJETNOST XIX. STOLJEĆA
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (5.-zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja i 2 sata seminara, te 1 sat vježbi (terenske nastave) na tjedan
Uvjeti:	upisan 5. semestar
Ispit:	pismeni (kolokvij u 8. tjednu i ispit na kraju semestra, pismeni seminarski rad tijekom semestra)

Sadržaj:

Predavanja su zamišljena u vidu blok sati koji će sadržajno činiti jednu cjelinu.

Seminari se izdvajaju kao posebna cjelina. Sadržajno, seminari će pratiti predavanja. Predviđeno je da uključuju što više samostalnog rada studenata. Osim klasičnog tipa seminarskih radova s izlaganjima na nastavi, a koji će biti obveza svakog studenta s ciljem uvježbavanja pismenog i usmenog izražavanja, te analitičkog pristupa umjetničkom djelu, nastava na seminarima uključivat će i analizu djela s ciljem uvježbavanja ove osnovne vještine svakog povjesničara umjetnosti, kao i praktični rad studenata: npr. analiza konkretnih djela na terenu u vidu kraćih radova, bilo da je riječ o pojedinim građevinama, slikama ili skulpturama, te studentsko vodstvo kroz aktualne izložbe.

Cilj:

Cilj je kolegija «Umjetnost 19. stoljeća» stjecanje preglednog znanja povijesti umjetnosti 19. stoljeća u svijetu i u Hrvatskoj, kroz predavanja, seminarske radove koje će pisati i referirati studenti, te terensku nastavu. Kolegij će nastojati razviti vještine pismenog i usmenog izlaganja studenata.

Obvezatna literatura:

1. Janson, H. W.: **Povijest umjetnosti**, (poglavlja koja se odnose na 19. stoljeće), Stanek, Varaždin, 2003.
2. **From the Classicist to the Impressionists. Art and Architecture in the 19th Century**, selected and edited by Elizabeth Gilmore Holt, New Heaven and London, Yale University Press, 1966.
3. **Larousse Encyclopedia of Modern Art from 1800. to Present day**, London, Hamlyn, 1965.
4. Pevsner, N.: **Pioneers of Modern Design, From William Morris to Walter Gropius**, London, 1975. (hrvatski prijevod, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1990.)
5. **Bidermajer u Hrvatskoj**, katalog izložbe (dijelovi koji se odnose na slikarstvo, skulpturu i arhitekturu), Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 1997.
6. **Historicizam u Hrvatskoj**, katalog izložbe (dijelovi koji se odnose na slikarstvo, skulpturu i arhitekturu), Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 2000.
7. **Secesija u Hrvatskoj**, katalog izložbe (dijelovi koji se odnose na slikarstvo, skulpturu i arhitekturu), Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb, 2004.

Dopunska literatura:

1. Eisenman, P. (ed.): **Nineteenth Century Art. A Critical History**”, Thames & Hudson Ltd, London, (New edition) 2002. (određena poglavlja)
2. Benevolo, L.: **Modern architecture**, Cambridge, MIT Press, 1971.
3. Gamulin, G.: **Hrvatsko slikarstvo XIX. stoljeća**, Naprijed, Zagreb, 1997.
4. Gamulin, G.: **Hrvatsko kiparstvo XIX. I XX. stoljeća**, Naprijed, Zagreb, 2001.
5. Gagro, B.: **Putevi modernosti u hrvatskom slikarstvu, u: Počeci jugoslovenskog modernog slikarstva**, katalog izložbe, Muzej savremene umetnosti, Beograd, 1982.
6. Grčević, N.: **Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj**, DPUH, Zagreb, 1981.

dr. sc. **Zvonko Maković**, izv. prof.

Naziv predmeta:	UMJETNOST NAKON 1900. GODINE
ECTS-bodovi:	5
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (5.- zimski)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja i 1 sat seminara, te 1 sat vježbi (terenske nastave) tjedno
Uvjeti:	upisan 5. semestar
Ispit:	pismeni (kolokvij u 8. tjednu i ispit na kraju, seminarski rad tijekom semestra u pismenom obliku)

Sadržaj:

Predavanja će biti kao blok sat koji će činiti jednu cjelinu. Seminari će pratiti predavanja i poticati individualni rad. Osobito će se insistirati na usavršavanju pismenog i usmenog izražavanja. Redovito će se raditi na analizi konkretnih umjetničkih djela, ali i teoretskim i kritičkim tekstovima koji su relevantni građi koja se tumači. Praktički dio nastave, a to su vježbe, što češće će se odvijati u muzejima, galerijama ili ateljeima umjetnika.

Cilj:

Cilj je kolegija upoznati noviju i najnoviju umjetničku produkciju i sagledati je u kontekstu društva, politike, ekonomskoga poretka. Također je namjera da se razbiju uvriježena stajališta o «nerazumljivosti» i «otuđenosti» moderne i suvremene umjetnosti. Inzistirat će se na čitanju i praćenju ne samo djela iz likovnih umjetnosti, već podjednako tako i književnosti, filma, kazališta.... te uspostavljanju veza među njima. Također će se tražiti od studenata da maksimalno razvijaju sposobnosti argumentiranog izlaganja.

Obvezatna literatura:

1. H. W. Janson, Anthony F. Janson: **Povijest umjetnosti**. Dopunjeno izdanje. Varaždin: Stanek d.o.o., 2003. [1962.], str. 403-649. (poglavlja koja se odnose na 20. stoljeće), Stanek, Varaždin, 2003.
2. Ruhberg – Schneckenburger – Fricke – Honnef: **Umjetnost 20. stoljeća**, Taschen, 2002. **odnosno**: hrvatsko izdanje kod nakladnika VBZ, Zagreb, izlazi u proljeće, 2005.
3. Gamulin, G.: **Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća**. Svezak I. Naprijed, Zagreb
4. Gamulin, G.: **Hrvatsko kiparstvo XIX. i XX. stoljeća**, Naprijed, Zagreb, 2001.
5. Rus, Z. - Denegri, J.: **Apstraktna umjetnost u Hrvatskoj I-II**, Split, 1980.

Dopunska literatura:

1. Horvat-Pintarić, V., **Svjedok u slici**, Matica hrvatska, Zagreb, 2001.
2. Reberski, I.: **Realizmi dvadesetih godina**, IPU-Ar Tresor Studio, Zagreb, 1997.
3. Denegri, J.: **Umjetnost konstruktivnog pristupa – EXAT 51 – Nove tendencije**. Horetzky, Zagreb, 2000.
4. **Nova umjetnička praksa**. Katalog izložbe, Galerija suvremene umjetnosti, Zagreb
5. Yves Michaud: **Umjetnost u plinovitu stanju**. Naklada Ljevak, Zagreb, 2004.

Naziv predmeta: **TEORIJA I POVIJEST POVIJESTI UMJETNOSTI**

Naziv kolegija: POVIJEST I METODE POVIJESTI UMJETNOSTI

ECTS-bodovi: 2

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (6.- ljetni)

Status: obvezatni

Oblik nastave: 2 sata predavanja tjedno

Uvjeti: upisan 6. semestar

Ispit: usmeni

Sadržaj:

Kolegij se bazira na Wölfflinovoj tezi o usporednosti povijesti umjetnosti i povijesti umjetničkog stvaralaštva. Povijest povijesti umjetnosti u tom sklopu obuhvaća historiografska i teorijska promišljanja likovne umjetnosti i arhitekture od antike do sredine 20. stoljeća. Pisanje o umjetnosti interpretira se u kulturološkom kontekstu određenog povijesnog razdoblja. Građa se razvrstava u kronološke i problemske odsječke. Osobita se pozornost posvećuje razdoblju od Winckelmanna na dalje, kad se uspostavlja znanstvena metodologija povijesnoumjetničke historiografije i interpretacije umjetničkog stvaralaštva. U tom sklopu obrađuju se najvažnije interpretacijske metode 19. i prve polovine 20. stoljeća.

Cilj:

Apsolviranjem kolegija studenti upoznaju najvažnije značajke povijesnoumjetničke historiografije, njezinu povezanost s umjetničkim stvaralaštvom i njezino mjesto u kulturološkom kontekstu pojedinog povijesnog razdoblja. Istodobno upoznaju i metode znanstvene obrade i interpretacije povijesnoumjetničke građe, koje će dijelom primjenjivati i u vlastitom radu kao povjesničari umjetnosti.

Obvezatna literatura:

1. Udo Kultermann, **Povijest povijesti umjetnosti**, Zagreb, 2002.
2. Jan Bialostocki, **Povijest umjetnosti i humanističke znanosti**, Zagreb 1986.
3. **The Art of Art History. A critical anthology**. Edited by Donald Preziosi. Oxford / New York 1998., (odabrana poglavlja).
4. **Art History and its Methods. A critical anthology**. Selection and commentary by Eric Fernie London 1995. [1999.], (odabrana poglavlja).

Dopunska literatura:

1. Erwin Panofsky, **Idea. A Concept in Art Theory**, Columbia 1968. (original na njemačkom: *Idea. Ein Beitrag zur Begriffsgeschichte der älteren Kunsttheorie*, 1. izd. 1924.)
2. Erwin Panofsky, **Ikonografija i ikonologija: uvod u proučavanje renesansne umjetnosti**, u: *Život umjetnosti* 17 / 1972., str. 67-79.
3. Walter Benjamin, **Umjetničko djelo u doba svoje tehničke reproduktivnosti**, u: *Život umjetnosti*, 6/1968., str. 67-80.
4. **Bečka škola povijesti umjetnosti** (priredila Snješka Knežević), Zagreb 1999.
5. **Ideal. Forma. Simbol**. Povijesnoumjetničke teorije Winckelmann, Wölfflina i Warburga (priredio Milan Pelc), Zagreb 1995.
6. Aby Warburg, **Ritual zmije**. W. S. Heckscher, Geneza ikonologije, Zagreb 1996.
7. Duh apstrakcije. W. Worringer, **Apstrakcija i uživanje**. V. Kandinski, O duhovnom u umjetnosti (priredio Marcel Bačić), Zagreb 1999.
8. Michael Podro, **The Critical Historians of Art**. New Haven and London 1982.
9. Germain Bazin, **Histoire de l'histoire de l'art de Vasari à nos jours**, Paris 1986.
10. Julius Schlosser, **Die Kunstliteratur. Ein Handbuch zur Quellenkunde der neueren Kunstgeschichte**, Beč 1924., (postoje i novija reprint izdanja, npr. Beč 1985.); talijansko izdanje: *La Letteratura artistica*, Firenca 1956. (drugo izdanje)
11. Hermann Bauer, **Kunsthistorik. Eine kritische Einführung in das Studium der Kunstgeschichte**, München 1976., postoje novija, revidirana izdanja, npr. 1989.
12. **Histoire de l'histoire de l'art. Tome I. de l'Antiquité au XVIIIe siècle**. Paris 1995.
13. Albert Dressler, **Die Geschichte der Kunstkritik**, München 1968.
14. Arnold Hauser, **Filozofija povijesti umjetnosti**, Zagreb 1977. (1. izdanje 1959.)

Naziv predmeta:	TEORIJA I POVIJEST POVIJESTI UMJETNOSTI
Naziv kolegija:	SUVREMENA TEORIJA I KRITIKA LIKOVNIH UMJETNOSTI
ECTS-bodovi:	2
Jezik:	hrvatski
Trajanje:	1 semestar (6.- ljetni)
Status:	obvezatni
Oblik nastave:	2 sata predavanja tjedno
Uvjeti:	upisan 6. semestar
Ispit:	pismeni Ostali oblici provjere znanja: kolokvij (8. tjedan u semestru)

Sadržaj:

Tema kolegija su koncepti, metode i funkcije teorije i kritike suvremenih likovnih umjetnosti kao sistem međusobno uvjetovanih metajezičkih praksi. Težište je na njihovim komunikacijskim aspektima u kontekstu suvremene kulturalne teorije, odnosno primjena osnovnih teorijskih i metodoloških pristupa u suvremenoj povijesti umjetnosti. Sadržaj kolegija koncipiran je s obzirom na osnovne smjerove razvoja teorijskog i kritičkog diskursa u 20. stoljeću, kako bi se razmotrila njihova uloga i značenje s obzirom na aktualnu umjetničku produkciju i definirala područja teorije umjetnosti, teorije umjetnika i teorije u umjetnosti.. Tematske cjeline kolegija uključuju ravnomjerno zastupljenu tekstualnu tradiciju i vizualni aspekt, analiziraju se na odabranim primjerima. Razmatraju se osnovni pojmovi i aspekti problemskih odnosa; na primjer moderne, modernizma i postmoderne. Heterogenost i pluralizam teorijskih tendencija koje nastaju primjenom strukturalističkih i poststrukturalističkih teorija politike, kulture, medija.

Cilj:

Stjecanje znanja o temeljnim modelima moderne i suvremene teorije i kritike likovnih umjetnosti, osposobljavanje za primjenu općih znanja iz predmetnih područja pojedinih povijesnih razdoblja na razini sinteze međusobnih odnosa povijesti i teorije umjetnosti, likovne kritike i vizualne kulture, stjecanje osnovnih znanja o institucionaliziranim oblicima

funkcioniranja povijesnoumjetničke prakse (akademije, muzeji, galerije, izložbe, tržište umjetnina, časopisi), kao i o alternativnim modelima kustoske prakse, marketingu, kulturnoj politici.

Obvezatna literatura:

1. Harrison, Ch., Wood, P. (ur.), **Art in Theory 1900-2000. An Anthology of Changing Ideas**. Blackwell Publishing, 2003. (odabrana poglavlja).

Dopunska literatura:

1. Kocur, Z., Leung, S. (ur.), **Theory in Contemporary Art since 1985**. Blackwell Publishing, 2004.
2. Nelson, R. S., Shiff, R., (ur.), **Critical Terms for Art History**, The University of Chicago Press, Chicago, 2003.

dr.sc. **Ivo Maroević**, red prof.; dr.sc. **Zlatko Jurić**, docent

Naziv predmeta: **ZAŠTITA SPOMENIKA**

ECTS – bodovi: **3**

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (6.-ljetni)

Status: obvezatni

Oblik nastave: 2 sata predavanja tjedno

Uvjeti: upisan 6.semestar

Ispit: pismeni

Sadržaj:

1. Osnovni pojmovi – svrha zaštite spomenika; 2.-7. Povijest zaštite u Europi I – VIII; 8.-9. Povijest zaštite u Hrvatskoj I-II; 10. Vrijednosti kulturne baštine; 11.-12. Vrste spomenika I-II; 13. Uzroci oštećenja; 14. Vrste intervencija; 15. Istraživanje i dokumentacija;

Cilj:

Upoznavanje s fenomenom kulturne baštine, razvitkom načina i oblika zaštite. Usvajanje znanja o zaštiti spomenika.

Obvezatna literatura:

1. Feilden, Bernard M.: **Uvod u konzerviranje kulturnog nasljeđa**, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1981.;
2. Marasović, Tomislav: **Zaštita graditeljskog nasljeđa – Povijesni pregled s izborom tekstova i dokumenata**, Društvo konzervatora Hrvatske, Zagreb, 1983;
3. Maroević, Ivo: **Sadašnjost baštine**, Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, Zagreb, 1986; (Izabrana poglavlja)